

BUSINESS ORGANIZATIONS (Part-IV)

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura

සමාගම්

2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනත යටතේ සංස්ථාගත කරන ලද පුද්ගලයින්ගේ එකතුවක් සමාගමක් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

නිදසුන් :

සී/ස අරලිය සමාගම

සී/ස ප්‍රතිභා (පෞද්) සමාගම

සංස්ථාපිත සමාගම්වල සුවිශේෂී ලක්ෂණ

- සමාගම් පනත යටතේ සංස්ථාපනය කරන ලද ස්වාධීන ආයතනයක් වීම
- සමාගමක් එහි සාමාජිකයන්ගෙන් වෙන් වූ නීතිමය ඒකකයක් වීම
- අඛණ්ඩ පැවැත්මක් හෙවත් නිත්‍ය සන්තතික හැකියාව තිබීම
- අයිතිකරුවන්ගේ වගකීම සීමාසහිත වීම
- කොටස් නිකුත් කිරීමෙන් ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කර ගැනීම

- කොටස් පැවරීමේ හැකියාව

සීමාසහිත සමාගම්වල වාසි

- විශාල ප්‍රාග්ධනයක් රැස් කරගත හැකි වීම
- මහා පරිමාණ ව්‍යාපාර ආරම්භ කළ හැකි වීම
- දක්ෂ කළමනාකරුවන් බඳවා ගෙන ව්‍යාපාර කටයුතු කර ගෙන යා හැකි වීම
- කොටස්කරුවන්ගේ වගකීම සීමාසහිත වීම නිසා ආයෝජකයින් ආකර්ශනය කර ගත හැකි වීම
- කොටස්කරුවකුගේ මරණය හෝ ඉවත් වීම ව්‍යාපාරයේ පැවැත්මට හානියක් නොවීම
- ඉහළ මට්ටමක මානව සම්පත් ඒකරාශී කරගත හැකි වීම
- ව්‍යාපාරයට නීතිමය පුද්ගලභාවයක් තිබීම

සීමාසහිත සමාගම්වල සීමා

- නීතිමය බලපෑම දැඩි වීම
- ආරම්භ කිරීමට සංකීර්ණ ක්‍රියාදාමයක් අනුගමනය කළ යුතු වීම හා ඒ සඳහා පිරිවැයක් දරිය යුතු වීම
- කොටස් සංඛ්‍යාව මත ඡන්ද බලය හිමි වීම (one vote for one share) නිසා සුළු කොටස්කරුවන්ට වැඩි බලයක් හිමි නො වීම
- සමාගමේ ලාභය මත මෙන් ම කොටස්කරුවන්ට හිමි වන ලාභාංශ මත ද බදු ගෙවීමට සිදු වීම නිසා ලාභ ද්විත්ව බදු ගණනයකට හසු වීම
- විසුරුවා හැරීමක දී වුව ද සංකීර්ණ ක්‍රියාදාමයක් අනුගමනය කිරීමට සිදු වීම

සමාගමක් සංස්ථාපනය කිරීම

සමාගමක් සංස්ථාපනය කිරීම අදාළ රටේ සමාගම් පනතට අනුව කළ යුතු අතර ශ්‍රී ලංකාවේ සමාගමක් සංස්ථාපනය කිරීම, 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතට අනුව සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර් දෙපාර්තමේන්තුවේ සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත සිදු කළ යුතු ය.

ClassWork.LK

සමාගමක් සංස්ථාපනය කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාපටිපාටිය

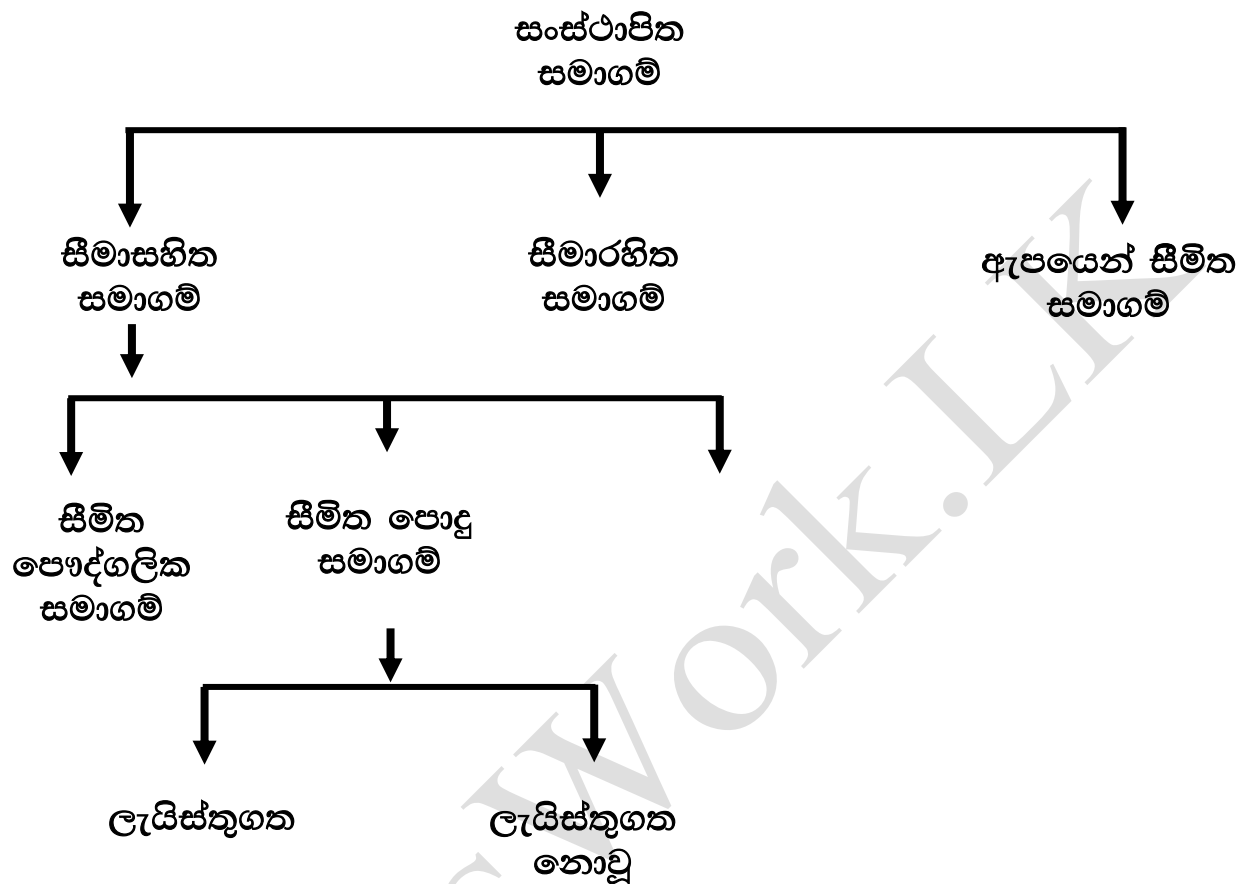
- සමාගමේ නාමය ලියාපදිංචි කිරීම
- සමාගමේ යෝජිත නාමය දැනට පවත්නා සමාගමක නාමයට අනුරූප නො වන හෝ සමාන නො වන බවට තීරණය වූ පසු, පහත ලියවිලි ලියාපදිංචිය සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.
 - සමාගම ලියාපදිංචි කිරීමේ ඉල්ලුම් පත්‍රය
 - සමාගමේ සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලිය
 - සමාගමේ අධ්‍යක්ෂවරයෙකු ලෙස ක්‍රියා කිරීමට එක් එක්
 - ආරම්භක අධ්‍යක්ෂවරයාගේ කැමැත්ත දැක්වෙන ප්‍රකාශය
 - සමාගමේ ලේකම්වරයා ලෙස බවට ආරම්භක ලේකම්වරයාගේ ප්‍රකාශය

සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලිය

සමාගමේ පරමාර්ථ, සමාගමේ කොටස් හිමියන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා බැඳීම්, සමාගම් කළමනාකරණය හා පරිපාලනය සම්බන්ධ කරුණු ඇතුළත් කර සමාගම සංස්ථාගත කිරීම සඳහා සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වයා වෙත යැවිය යුතු වැදගත් ම ලියවිල්ල සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලිය වේ.

- අදාළ සියලු ලියවිලි නිවැරදි බවට තහවුරු වූ පසු හා නියමිත ගාස්තු ගෙවීමෙන් පසු සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා සංස්ථාපන සහතිකය නිකුත් කරයි.

2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතට අනුව සංස්ථාගත කළ හැකි සමාගම් වර්ග

ඉහත එක් එක් සමාගම් වර්ගවල ලක්ෂණ

සීමා සහිත සමාගම්

කොටස්කරුවන් මිල දී ගත් කොටස් වෙනුවෙන් ගෙවූ හෝ ගෙවීමට බැඳී සිටින වටිනාකමට පමණක් ඔවුන්ගේ වගකීම සීමා වන සමාගම් සීමාසහිත සමාගම් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

සීමාසහිත සමාගම් වර්ග තුනකි.

සී/ස පෞද්ගලික සමාගම්

කොටස් හෝ වෙනත් සුරැකුම්පත් ප්‍රසිද්ධියේ නිකුත් කිරීමට අවසර නොමැති, අවම කොටස්කරුවන් සංඛ්‍යාව එකක් හා උපරිම සංඛ්‍යාව 50 ක් වන සමාගම් සීමිත පෞද්ගලික සමාගම් ලෙස හැඳින්වේ.

සීමාසහිත පෞද්ගලික සමාගමක ලක්ෂණ

- අවම කොටස්කරුවන් සංඛ්‍යාව එකක් වන අතර උපරිම සංඛ්‍යාව 50 ක් වේ. මෙම උපරිම ප්‍රමාණයට සමාගමේ සේවකයින් වන කොටස් කරුවන් අයත් නොවේ.
- අවම අධ්‍යක්ෂවරු සංඛ්‍යාව එකකි.

- සමාගමේ කොටස් ප්‍රසිද්ධියේ නිකුත් කිරීම කළ නො හැකි ය.
- ණය ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳ පරීක්ෂණයකින් තොර ව සියලු ම කොටස්කරුවන්ගේ කැමැත්ත මත ලාභාංශ බෙදාහැරිය හැකි ය.

සීමාසහිත පෞද්ගලික සමාගම් සඳහා නිදසුන්

- සීමා සහිත මධ්‍යම තැන්පතු ක්‍රම (පෞද්ගලික) සමාගම
- Lanka Clear (Pvt) LTD
- ශ්‍රී ලංකා විදුලි (පෞද්ගලික) සමාගම

සීමාසහිත පොදු සමාගම්

කොටස් හා ණයකර ප්‍රසිද්ධියේ මහජනයාට නිකුත් කිරීමට අවසර ඇති, අවම කොටස්කරුවන් සංඛ්‍යාව එකක් හා උපරිමය සීමාවක් නොමැති සමාගම් සීමිත පොදු සමාගම් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

සීමාසහිත පොදු සමාගමක ලක්ෂණ

- අවම කොටස්කරුවන් සංඛ්‍යාව එක් අයෙකු වීම හා උපරිමය පිළිබඳ සීමාවක් නොමැති වීම
- අවම අධ්‍යක්ෂවරු සංඛ්‍යාව දෙදෙනෙකු වීම
- කොටස් හෝ වෙනත් සුරැකුම්පත් ප්‍රසිද්ධියේ නිකුත් කළ හැකි වීම
- කොටස්කරුවන්ට ලාභාංශ ගෙවීමට පෙර ණය ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳ පරීක්ෂණයක් කළ යුතු වීම

ලැයිස්තුගත පොදු සමාගම් (මිල කළ සමාගම්)

කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත වූ පොදු සමාගම් මිල කළ (ලැයිස්තුගත) සමාගම් ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

DFCC Bank PLC

සෙලින්කෝ පී ජල් සී

ලැයිස්තුගත නොවූ සමාගම් (මිළ නොකළ සමාගම්)

කොළඹ කොටස් හුවමාරුවේ ලැයිස්තුගත නොවූ සමාගම් නිල ලැයිස්තුගත නොවූ සමාගම් ලෙස හැඳින්වේ.

නිදසුන් :

සිලෝන් බේස්කට් කම්පැනි ලිමිටඩ්

සිමාසහිත මැලිබන් බේස්කට් සමාගම

අක්වෙරළ සමාගම්

යම් රටක සමාගමක් ලෙස සංස්ථාපනය කර, එම රටින් පිටත ව්‍යාපාරික කටයුතු සිදු කරන සමාගම් අක්වෙරළ සමාගම් ලෙස හැඳින්වේ. එම සමාගම් ව්‍යාපාරික කටයුතු සිදු කරනු ලබන රටේ සමාගම් පනතට අනුව ද ලියාපදිංචි කළ යුතු වේ.

නිදසුනක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ සමාගමක් සිංගප්පූරුවේ ව්‍යාපාරික කටයුතු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ දී සංස්ථාපනය කිරීම හා සිංගප්පූරුවේ දී ලියාපදිංචි කර ව්‍යාපාරික කටයුතු කළ යුතු ය.

නිදසුන් :

සන්රෙකෝ මැරීන් සමාගම

ඒෂියා ෆැසිපික් සමාගම

සීමාරහිත සමාගම්

කොටස්කරුවන්ගේ වගකම් අසීමිත වන එනම් සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලියේ සඳහන් පරිදි කොටස්කරුවන්ට නිකුත් කරන ලද කොටස්වල වටිනාකමට ඔවුන්ගේ වගකීම සීමා නො වන සමාගම් සීමා රහිත සමාගම් වේ.

ඇපයෙන් සීමිත සමාගම්

කොටස් නිකුත් කිරීමක් සිදු නො කරන, සාමාජිකයින්ගේ වගකීම සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලියේ සඳහන් කර ඇති ඇප වටිනාකමට සීමා වන සමාගම් වේ.

නිදසුන් :

කොළඹ ව්‍යාපාර වස්තු හුවමාරු (ඇපකාර සමාගම)

ඇපයෙන් සීමිත සමාගමක ලක්ෂණ

- කොටස් නිකුත් කිරීමක් සිදු නො කිරීම
- සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලියේ එක් එක් සාමාජිකයා විසින් සමාගම ඇවරකිරීමක දී දායක විය යුතු ප්‍රමාණය සඳහන් කළ යුතු වීම
- අවම වශයෙන් සාමාජිකයින් දෙදෙනෙකුගේ සිටිය යුතු වීම හා උපරිමය පිළිබඳ සීමාවක් නො වීම
- පොදු පරමාර්ථ පෙරදැරි කර ගෙන ආරම්භ කිරීම
- සමාගමේ ලාභ බෙදාහැරීමක් නො කිරීම

විදේශීය සමාගම්

- ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර ස්ථානයක් පිහිටුවා ඇති නමුත් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත සංස්ථාපනය කර ඇති සමාගමක් විදේශීය සමාගමක් වේ.
- විදේශීය සමාගමක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාරික ස්ථානයක් ස්ථාපිත කර මසක් තුළ දී සමාගම පිළිබඳ විස්තරයක් ශ්‍රී ලංකාවේ සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.
- සමාගම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයා සමාගම පිළිබඳ ව පරීක්ෂා කර බලා එම සමාගම විදේශීය සමාගමක් සේ ලියාපදිංචි කරයි.

නිදසුන් :

හොංකොං ඇන්චි ෂැංහයි බැංකින් කෝපරේෂන් (HSBC)

එකිනෙක සමාගම් වර්ග සැසඳීමට යොදා ගන්නා නිර්ණායක

- සාමාජික සංඛ්‍යාව
- වගකීම
- ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය
- පරිපාලනය හා කළමනාකරණය

සීමිත පෞද්ගලික සමාගමක්, සීමිත පොදු සමාගමක් සමග සැසඳීම

නිර්ණායකය	සීමිත පෞද්ගලික සමාගම්	සීමිත පොදු සමාගම්
සාමාජික සංඛ්‍යාව	අවමය 01 උපරිමය 50	අවමය 01 උපරිමය සීමාවක් නැත
වගකීම	මිල දී ගත් කොටස්වල වටිනාකමට සීමා වේ.	මිල දී ගත් කොටස්වල වටිනාකමට සීමා වේ.
ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය	ප්‍රසිද්ධියේ මහජනතාවට කොටස් හෝ සුරැකුම්පත් නිකුත් කළ නො හැකි ය.	ප්‍රසිද්ධියේ මහජනයාට කොටස් හෝ සුරැකුම්පත් නිකුත් කළ හැකි ය.
පරිපාලනය හා කළමනාකරණය	අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයක් මගින් සිදු වේ. අවම අධ්‍යක්ෂවරු සංඛ්‍යාව 01 කි.	අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයක් මගින් සිදු වේ. අවම අධ්‍යක්ෂවරු සංඛ්‍යාව 02 කි.

2021

2022

2023

උසස් පෙළ

ගිණුම්කරණය

ආර්ථික විද්‍යාව

ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය

2021

2022

සාමාන්‍ය පෙළ

ව්‍යාපාර හා ගිණුම්කරණ අධ්‍යයනය

තනි හෝ කණ්ඩායම් පන්ති

(English & Sinhala Medium)

0763655550

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura